

fenyegeti és ugyanakkor, amikor a tőkés világban egyre nagyobb riadalommal, mind kapkodóbb elővigyázatossági és elődázó intézkedésekkel várják a gazdasági válság kirobbanását, a szovjet kormány folytatja szívós harcát, hogy a monopolisták kapkodásainak olykor kiéleződő következményeit elhárítsa a világ felől. Ez nyilvánul meg a Biztonsági Tanács ülésén, amikor Albánia védelmére kel a szovjet delegátus, tehát egy kis állam védelmében szólal fel, de akkor is, amikor egészen nagyjelentőségű kérdéstről, a leszerelésről és az atomerők ellenőrzéséről tanácskoznak.

Ha eddig, a szovjetövezeten kívül, nem is történt sok a német junker szellem kiirtására és a militarista imperializmus erőinek megsemmisítésére, néhány eredmény felmutatható. Az egyik legnagyobb jelentőségű a *porosz állam feloszlásának kimondása*. Megszűnt az a porosz állam, amely a Nagy-frigyesi erőszak terméke volt, Bismarck vasökle nyomán vált azzá az egész világra veszedelmes, békebontó nagyhatalommá, amely harminc éven belül kétszer egymásután támadt a világbékére és az emberiség nyugalomára és Hitler teremtette meg, a porosz állam vezetésével a monopolista reakciós csúcsok és az államhatalmi csúcsoknak azt a szoros egybefonódását, amelyből a fasiszta totális állam kialakult. Poroszország jelentős részét felosztották és a porosz állam többé sohasem támadhat fel. Moszkvában gondoskodnak majd arról, hogy a szelleme se térhessen vissza kísérteni.

A külügyminiszter-helyettesek londoni értekezlete gondosan előkészítette a moszkvai tanácskozások napirendjét. Bevin moszkvai időzését arra is felhasználja, hogy a szovjet-angol együttműködés kimélyítését előkészítse. A kisemberek, a dolgozók milliói pedig bizakodással tekintenek Moszkva felé, amely most a világ minden országa kisembereinek, dolgozóinak békevágyát testesíti meg. Ez a békevágy, a nyugalom és békés fejlődés vágya jelenti azt a hatalmas erőt, amely a Szovjetunió álláspontjának erkölcsi alapon nyúit — és fékezi a monopolisztikus imperialista csúcsok tevékenységét.

1947. március 3.

FIGYELŐ

A NŐK FÖLSZABADÍTÁSA

írta: JEREMJEVA M.

A cári Oroszországban nagyon nehéz helyzete volt a nőknek. Ugyszólván semmi joguk sem volt. Az állami és a családi életben egyaránt elnyomták őket. A nőnek nem volt semmiféle politikai joga, választójoga sem. Nők nem voltak beválaszthatók se a birodalmi dumába, se a helyi önkormányzati szervezetbe. A nők nem léphettek sem az állami, sem más közintézmények szolgálatába. A gyárakban igen sok nő dolgozott, azonban, bár a rendesnél hosszabb volt a munkaidejük, a női munkás csak fele annyi munkabért kapott, mint az ugyanazon munkát végző férfimunkás.

A cári törvények értelmében a feleség a férjjel szemben teljesen függő helyzetben élt. Még saját okmányai sem voltak, csak a férj okmányába jegyezték be és ha valahova eltávozott, a férjnek joga volt a rendőrség igénybevitelével visszahozatni.

A cári Oroszországban a nő nehezen szerezhett iskolai képzést és csak ritkán fordult elő, hogy nő tudományos kérdésekkel foglalkozzék. Nagyon kevés nőnek volt főiskolai képzése. — egyesek külföldre utaztak, hogy ezt megszerezhessék.

A falusi nő még az elemi iskolai képzettséghez is nagyon nehezen juthatott hozzá. Legnagyobb részük még írni-olvasni se tudott és az

apa, majd a férj alázatos rabnője volt. Oroszország legkiválóbb férfiai, akik a haladás eszméit hirdették és sürgették a társadalom átalakulását, — védelmükbe vették az orosz nőket és harcoltak felszabadításukért. Nagy költők, mint Tarasz Sevszenko, M. A. Nekraszov, legszebb műveikben az orosz nő nyomorult, reménytelen életét észlelték a cári Oroszországban, a fiatal lányok és a paraszt anyák szenvedéseit és könnyeit tárták a világ elé.

Más világhírű orosz írók is sokat írtak az orosz nők sorsáról, így L. N. Tolsztoj, aki egyik regényében, az »Anna Karenin«-ban egy fiatal nő tragédiáját örökítette meg. — A. M. Gorkij pedig több művében írt a régi orosz társadalom különböző rétegeihez tartozó nők jogfosztottságáról, elnyomott és megalázott életéről.

A FÉRFIAKKAL VALÓ EGYENJOGÚSÁG

A szovjet hatalom az Októberi Forradalom után azonnal a férfiakal egyenlő jogokhoz juttatta a nőket.

Ugyancsak az Októberi Forradalom első napjaitól kezdve kemény harcot folytatott a kormány a nők tényleges felszabadításáért. A törvényhozás útján hozott rendeleteken kívül gyakorlati rendszabályokat is léptettek életbe olyirányban, hogy javítsanak a nők gazdasági helyzetén és megteremtsék a nők teljes egyenjogúságának feltételeit.

A szovjet ország alaptörvényében szilárdan leszögezte a nők egyenjogúságát, és pedig az Alkotmány 122 szakaszában:

»A nő a Szovjetunióban egyenjogú a férfival a gazdasági, állami, kulturális, társadalmi és politikai élet minden terén. A nők jogainak megvalósítását biztosítja: a nőnek a férfival való egyenlő joga a munkára, a munka díjazására, üdülésre, társadalmi biztosításra és művelődésre, az anya és a gyermek érdekeinek állami védelme, a nőknek járó fizetett szabadság terhesség esetén, a szülőotthonok, csecsemőotthonok és óvodák sűrű hálózata.«

GONDOSKODÁS AZ ANYÁKRÓL

A szovjet ország több törvényben könnyíti meg a dolgozó anya helyzetét. A Szovjetunióban erőteljesen valószínűsítették meg az anya és csecsemővédelmet. A terhes nő hosszú, fizetéssel szabadságot kap és díjtalan orvosi kezelésben részesül. Nagy számmal létesítettek olyan intézeteket, amelyekben az orvosok díjtalanul adnak tanácsot a kisgyermek gondozására vonatkozólag és ahol különleges, tápláló ételeket adnak gyenge gyermekeknek. Minden nagyvállalatnál, gyárnál és üzemenél van csecsemőotthon és óvoda. A munka idejére oda viszi gyermekét a dolgozó anya, munkásnő vagy tisztviselőnő. A falvakban a mező munkálatok tartamára csecsemőotthonokat és óvodákat létesítenek, ahol a gyermekek állandó felügyelet alatt vannak és az állam terhére jó ellátást kapnak.

A szülőnők úgy a városokban, mint a falvakban jól felszerelt szülőotthonokban díjtalan ellátásban és orvosi segítségben részesülnek. Az állam a gyermekek egészségéről való gondoskodás terén is az anyák segítségére siet. Számos gyermekszanatóriumot nyitottak meg és minden nyáron pionirtáborokat és gyermeknyaraltatást szerveznek. Szüléskor minden anya segítyt kap az államtól, mely minden következő gyermek születésekor fokozatosan emelkedik.

Többgyermekes anyák rendszeres, nagy államsegélyt kapnak, ami fényesen megkönnyíti gyermekeik felnevelését. Egvedülálló anyák is kapnak államsegélyt.

A Szovjetunióban a nőnek nem kell semmit sem költenie gyermeke tanítására.

Az állam állandó gondoskodása a gyermekről természetesen igen kedvezően hat az anya részvételére a termelő munkában. A forradalom első napja óta egyre jobban fejlődött a létszükségletek kielégítése: közös étkezőhelyiségek, mosodák, a közösséget szolgáló egyéb intézmények felállítása, melyek sok házi gondtól szabadítják meg a nőt és időt biztosítanak neki a munka, a tudomány és a művelődés minden terén való tevékenységére.

A szovjet kormány gondoskodása és segítségnyújtása révén sok nőnek nyílt alkalmá a tudomány és a technika minden ágazatában magasabb képesítés elnyerésére. És fontos állásokat töltenek be az állami és társadalmi intézményeknél. Sok egyszerű paraszt- és munkásnő tett szert országos hírnévre.

1936-ban Anna Ivanovna Scsetinina egy óceánjáró hajó kapitánya lett és két világmérföldet tett meg. Lebegyeva és Anna Jutkina kolhóztagok világrekordot értek el a burgonya és zöldségtermelésben. 1937-ben Valentina Grizodubova és Polina Oszipenko női pilóták néhány rekordot állítottak fel a nemzetközi repülés terén. Polina Oszipenko, Vera Lomako és Marina Raszkova 1938-ban hidroplánon, leszállás nélkül, tették meg a légiutat Szevasztopolból Archangelszkbe. Egy év múlva Valentina Grizodubova, Polina Oszipenko és Marina Raszkova sikeres távolsági repülést hajtottak végre, leszállás nélkül Szibérián át.

TÖBB MINT KÉTSZÁZEZER MÉRNÖKNŐ

A nők előkelő helyet foglaltak el a szovjet értelmiségben is, 750 ezer tanítónő oktat a szovjet iskolákban, körülbelül 100 ezer orvosnő és több mint 200 ezer mérnöknő dolgozik a Szovjetunióban. Sokszáz nő ad elő a főiskolákban. Több mint 33 ezer női tudományos munkásnő dolgozik a tudományos kutatóintézetekben és laboratóriumokban. A szovjet tudomány terén komoly eredményeket értek el a nők, közülük soknak az egész országban ismerik a nevét és tekintélyük van a tudományos világban. Sok nő nyert el Sztalin díjat a tudomány, a technika, a művészet és az irodalom terén végzett kiemelkedő munkásságukért.

A szovjet hatalom óriási lehetőséget nyújtott a nőknek a tanulás, a tudomány és a művelődés útjain való előrehaladásra. Az általános oktatás egyformán kiterjed a fiúkra és a lányokra. 1940-ben a tudomány legkülönbözőbb ágazataihoz tartozó szakképzett munkásokat nevelő főiskolák hallgatóinak körülbelül a fele nő volt.

A német-fasiszta rablók ellen vívott Honvédő Háborúban a szovjet nők is, mint az egész szovjet nép, kegyetlen megpróbáltatásokon mentek keresztül, de erkölcsi és szellemi erőik, valamint politikai érettségük becsülettel állta ki ezt.

A szovjet kormány felhívására a szovjet nép milliói szettek gyári és mezőgazdasági munkára, hogy helyettesítsék a frontra vonult férjeiket, apáikat, illetve fítestvéreiket. Igen nagy szerepet játszott a szovjet ipar megerősödésében a háború alatt és a hadsereg fegyverrel, lőszerrel és élelemmel való ellátásában a nők bátorsága, önfeláldozása és munkaszeretete. Különösen a falvakban, a mezőgazdaságban dolgozó kolhózmunkásnők vették magukra a hadbavonult férfiak nehéz munkájának teljes súlyát. A háború egész ideje alatt egy pillanatra sem volt élelmiszerhiány a Vörös Hadseregben. Ez a szovjet parasztnők óriási érdeme.

VITÉZ KATONÁK

A szovjet nők azonban a háborúban nemcsak mint kiváló munkások, hanem mint vitéz katonák is kitűntek. A szovjet haza sosem fogja elfelejteni a női harcosok hőstetteit. A Vörös Hadsereg harcosainak sorában éppen úgy, mint a partizánosztagokban ott voltak az önként jelentkező nők: mint felderítő repülők, légvédelmiekek, vagy mint ápolónővérek.

A szovjet nép női hősei közül sokan teljesítettek szolgálatot a légi-erőknél. Különösen kitüntette magát és dicsőséget szerzett a háborúban az önkéntes jelentkezőkből alakult női, gárdabombázó repülőezred. Eudokija Bersanszkaja, a bátor női repülő volt az ezred parancsnoka. Ez az ezred ott harcolt a németek ellen Kubánban, a Krimen, Bjeloruszsiában, Lengyel- és Németországban. Ennek az ezrednek több mint 200 katonája kapott különböző kitüntetések, tizenhárman pedig elnyerték a legmagasabb kitüntetést: a Szovjetunió Hőse címet. Ezer és ezer honleány kapott a fronton és a mögöttes területeken kitüntetést a végzett munkáért és a harcban tanúsított vitézségért.

A háború megmutatta, hogy milyen erős a szovjet nőkben a közösségi tudat és a lángoló hazaszeretet.

A Szovjetunió Legfelsőbb Tanácsába 277 szovjet női képviselőt választottak, köztük sok parasztasszonyt, munkásnőt és értelmiségi dolgozót. Az egész országban jól ismerik Pasa Angelina, Dasa Garmas, Anasztaszia Rjeszcova és még egynéhány traktorkezelőnő nevét, akiket képviselőknak választottak meg és akik a traktoristák jobb munkateljesítményért folytatott szövetségi versenyében elsők lettek. Képviselővé választották Anna Szeregina és Taiszja Suvangyina fiatal munkásnőket, a bjeloruszsziai partizánnot Jelena Zima nyomdai munkásnőt és a bjeloruszsziai Jelena Csuahnyuk mozdonyvezetőnőt. A háború folyamán Csuahnyuk bátran vezette löszervonatját a fasiszták tüzelése és bombázása közben.

A Szovjetunió hatalmas. Tizenhat köztársaság és sok autonóm terület tartozik hozzá. És mindenhol tisztelettel és megbecsüléssel adóznak a nőknek, akik mindenütt teljes egyenjogúságot élveznek. A szövetséges és autonóm köztársaságok Legfelsőbb Tanácsainak képviselői között több mint 1.700 nő foglal helyet és több mint 456 ezer a helyi szovjetek tagjai között. A Szovjetunióban a nők milliói a férfiakal egyenlő jogokkal vesznek részt az állam igazgatásában.

A Szovjetunióban immár megszokott jelenség, hogy az állami gépezet egyes felelős állásait nők tartják a kezükben. A Moszkvai Szovjet Végrehajtóbizottságnak elnökhelyettese, Marija Szaricseva, az Oroszországi Szocialista Szövetséges Tanácsköztársaság Legfelsőbb Tanácsa költségvetési bizottságának is elnökhelyettese. A csuvas Andrejevna, a jakut Sziporova és buriák Cidenova a saját autonóm köztársaságaik Legfelsőbb Tanácsainak elnökei. A szovjetországban miniszteriumok élén is állnak nők, így például az Oroszországi Szocialista Szövetséges Tanácsköztársaság Minisztertanácsa mellett működő kulturális bizottság elnöke Tatjana Zujeva, valamint Karadzsjajeva Nuri, a Turkmén Szocialista Tanácsköztársaság igazságügyminisztere. Sok helyen nők töltik be a területi és a városi végrehajtóbizottságok elnöki tisztét.

AZ ANYASÁG HIVATÁSA

Amidőn a szovjet állam előtérbe helyezi a nőket a fontos állami munkáknál, elősegíti kulturális művelődésüket és tudományos munkásságukat, ugyanakkor minden tőle telhetőt megtesz a családi élet megerősítésére is. A szovjet család alapja a férfi és a feleség kölcsönös, egymás iránt érzett szeretete és tisztelete és a gyermekeikről való közös gondoskodás. A szovjet kormány védi az anya érdekeit. Az anyaság megtisztelő és fennkölt hivatás és ezt becsülik és tisztelik az egész szovjet országban.

A kormány megalapította a »Hős Anya« címet. Ezzel tüntetik ki azokat az asszonyokat, akik tíz gyermeknek adtak már életet és nevelték fel. Körülbelül hatezer szovjet nő nyerte el a »Hős Anya« címet. Van azonkívül más érdemrend is: »Az anya dicsősége« és »Az anyaság rendjele« melyekkel 750 ezer anyát tüntettek már ki. Igen nagy összegeket folyósítanak az anya és a gyermek megsegítésére. Csupán a legutóbbi évben a többgyermekes és az egyedülálló anyák 2 milliárd rubel állami segílyt kaptak.

A Szovjetunióban a nő a társadalom egyenjogú tagja, tevékenyen résztvesz az új szocialista élet felépítésében, a legtiszteletreméltóbb tagja az államnak és a családnak. Mindezt a Nagy Októberi Szocialista Forradalom hozta meg a szovjet nőnek.

A SZOVJET MŰVÉSZETRŐL

Irta: GERASZIMOV ALEKSZANDER

Hogy megértsük, hogyan alakult a szovjet képzőművészet a szovjet hatalom fennállásának idején, néhány szót kell szólnunk arról, milyen volt a művészet helyzete Oroszországban 1917-ig, a Nagy Októberi Forradalom előtt.

1900 körül az orosz festészet olyan hatalmas értékeket veszített el, mint Rjepin és Szurikov. Velük elveszett a nagy témák hagyománya iránti érzék is. A nagy kompozíció helyét a tanulmány foglalja el. 1911-ben meghal Szerov, az utolsó nagy orosz portretista. Vele kihalt a portré művészete.

Az akkori számos művészi csoport között kettőnek volt vezető szerepe: a moszkvai »Orosz Művészek Szövetségé«-nek és a szentpétervári »A művészet világa« nevű társaságnak. A moszkvai »Szövetség«-ben a festők voltak többségben. Kiállításaikon a tájképtanulmányok uralkodtak. A »Művészet Világa« túlnyomórészt grafikusokat egyesített. Ezek mohón sajátították el az új művészi irányokat és elutasították elődeiknek, a 60–70-es évek realistáinak művészetét. Alkotásaik szélsőséges szubjektivizmus kifejezői voltak. A »l'art pour l'art«-t kultiválták, a kevesekhez, a kiválasztottak köréhez szóló művészet hívei voltak. Elfelejték a legjobb orosz művészek művészeti hagyatékát, akik művészetükkel a népet szolgálták.

Már a forradalom első éveiben nyilvánvalóvá lett, hogy a formalisztikus »művészet« idegen test az egész szovjet kultúrában, az egész szovjet életformában.

A szovjet művészek haladó része ekkor alapította a Realista Művészek Társaságát. Reális témájú képek tartalmas lélektani portrék, a hazai természetet hűen és kifejezően ábrázoló tájképek, — ezek voltak azok a műfajok, amelyekben ezek a művészek dolgoztak. Elsősorban az új szovjet élet jelenségeit választották képeik témájaként, az új, szocialista társadalmat építő embert ábrázolták.